

Barraca de la font de la Mina

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Riera de Marganell
Alçada: 191

Coordenades:

Latitud: 41.64634
Longitud: 1.83569
UTM Est (X): 403042
UTM Nord (Y): 4611166

Classificació

Número de fitxa 08053 - 517
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Està molt ben conservada. Només té al damunt de la coberta una branca de la noguera que li dona ombra i que es podria podar.
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A0010010800000X
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 16/04/2017 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada per sota el marge de la carretera que mena des del Burés a Sant Cristòfol. Per accedir-hi cal entrar a la riera de Marganell en direcció al Plaià. Abans de travessar el pont canadenc, a mà dreta, hi ha una feixa amb una noguera al fons. La barraca està al dessota mateix. Està construïda al damunt d'una terrassa petita, que es forma en aquest indret, reforçada per un mur de pedra seca. Els rocs més grossos ben desbastats es troben situats a la base, a la part exterior i al portal per donar més consistència i solidesa a l'edificació. Entremig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta està orientada al sud, amb una única llinda, plana. Els brancals són rectes i les marques deixades pel morter delaten l'existència d'una portella, avui desapareguda. Mesura 1,20 metres d'alçada per una amplada màxima de 0,65 metres, i un gruix de murs de 0,50 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades. Al capdamunt de la volta s'hi ha una barra de ferro encaixada entre els espais deixats per les lloses, que serveix com a penjador. Conserva la totalitat del voladís característic que impedeix les filtracions d'aigua cap a l'interior dels murs, en cas de pluja, i també el recobriment de terra i pedruscall, amb herbassars al damunt, que la protegeix de l'erosió. A l'interior, sobreelavat del terra, ni ha un tinell. També hi ha un banc i una taula de pedra arrambats al mur de migdia. No té cap espitllera. Al costat de la façana oest, hi ha una bassa o safareig de planta rectangular, de pedra. La vegetació impedeix veure si té rentadora.

Observacions:

No està inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície. La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.

QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

